

Hegyi Dóra

Virtuális szédület

Peter Kogler kiállítása

Kunsthhaus, Bregenz (Svájc)

2000. február 19–április 30.

Peter Kogler falakat és termeket beborító tapétáit az utóbbi tíz év nagy kiállításairól ismerhetjük; gondoljunk csak az 1992-es kasseli documenta óriáshangya-mintával kitépített termére, majd a következő, X. documentán a Documentahalle előcsarnokában a plasztikus hatású csőrendszerre.

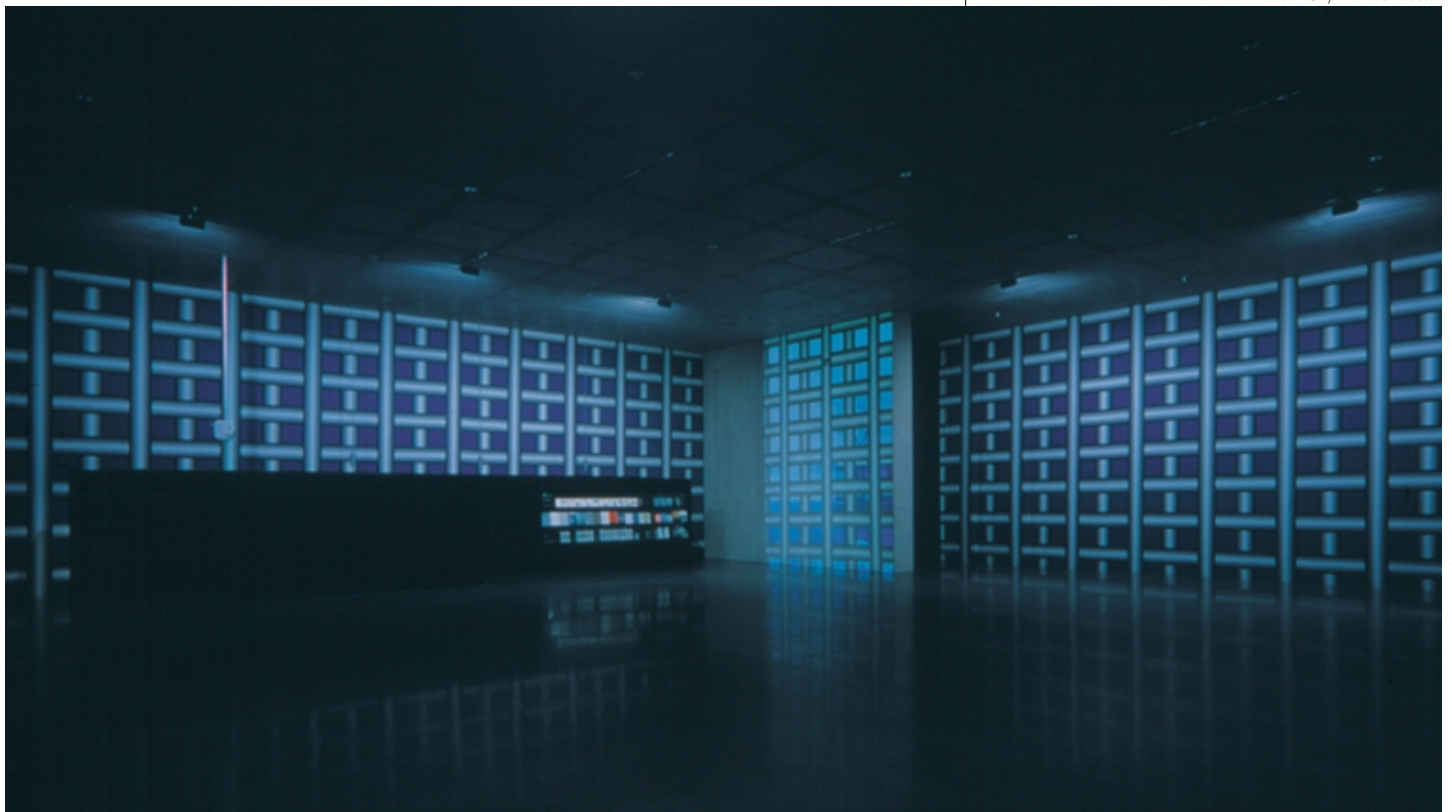
Peter Kogler a nyolcvanas évek közepén tűnt fel számítógéppel generált mintákat alkalmazó képeivel, amelyek az első computergrafikán alapuló képek közé sorolhatók. Kogler visszatérő mintáihoz olyan motívumokat választott, amelyek formájuk alapján alkalmasak a sokszorosításra (szimmetrikusan tükrözhető), valamint önmagukban is egy egységet képeznek, ugyanakkor egy nagyobb rendszer részei. Így az apró hangya önmagában szinte elvész, de egy milliós közösség része; az agy rendkívül bonyolult rendszer, de csak az emberi szervezeten belül működhet. Kogler ezeket az „egységeket” szimmetrikusan tükrözi, megkettőzi, majd újabb tükrözéssel sokszorosítja. A motívumok 1989 körül túllépték a képeretet, és önmagukba záródó rendszerként egész falakat kezdtek betölteni. A minták absztrahálásával csőrendszerek, plasztikus hatású szállítócsatornák jöttek létre, amelyek kapcsolatba léptek az adott helyszínek architektúrájával. Kogler a helyi adottságokhoz alkalmazkodva folyosókat, lépcsőházakat borít be mintáival, labirintus-hatású tereket hoz létre. A nézőt minden oldalról körbevevő mintaháló egy mesterséges, fantasztikus világot alkot, melynek a szemlélő akaratlanul részévé válik.

A hatalmas, plasztikus hatású csőrendszerek a virtuális világ terének megjelenését vetítik előre.

Az 1959-ban Innsbruckban született művész mostani nagyszabású kiállításán bemutatja régebbi és új munkáit, valamint a helyszínrre készült installációit. A helyszín az 1997-ben Peter Zumthor által épített „betondoboz”, melyet kívülről üveglapok borítanak, és ezáltal rendkívül könnyednek és légiesnek tűnik. Az épületben egy bonyolult fényvezetési rendszer biztosítja a természetes világítást, amelyet mesterséges fény egészít ki. Itt Peter Koglernek ismét lehetősége nyílt arra, hogy munkáiba bevonja az építészeti környezetet. Az épület földszintjén, az egyetlen helyen, ahol három oldalon üvegfal nyílik a külvilág felé, a padlótól a mennyezetig kék alapon plasztikus rácsháló-mintás anyag függőnként sötétíti el a teret. Az átszűrődő nappali fény mesterséges világítás hatását kelti. A függönnyel fedett üvegfal-szakaszokat betonfalak szakítják meg, amelyeken szintén a fal teljes magasságában láthatjuk a rácst, de videóvetítés formájában. Az installációnak ezt a részét a művész Heimo Zobernig közreműködésével valósította meg, úgy, hogy a függönyök mintáját blue box

Peter Kogler

Videóvetítés 3, 2000, Kunsthhaus Bregenz
fotó: KUB/Markus Tretter

eljárással vették fel, és így a vetítésen a rácsokon keresztül az üvegfalon túli utcai élet is látható, zaja is hallható. A hatalmas térben hűvösen sejtelmes hangulat jön létre, amelyben a látogató a fényviszonyoktól elbizonytalanítva, de a félhomályban rejtőzve, mások szemében sziluettként meghitten sétálhat.

A földszintet három egyforma alaprajzú emelet ismétli, amelyeket a termek végéből nyíló, meredeken emelkedő keskeny lépcsőházakból vagy lifttel közelíthetünk meg. Az első emeleten a nyolcvanas évekből származó három, molinóra készült, torz fejformát ábrázoló szitanyomatot és néhány korai „mintás” képet láthatunk. A fejformák voltak Kogler első olyan képei, melyeken azzal kísérletezett, hogy a számítógépben létrehozott amorf alakzatok milyen jelek használatától válnak az emberi archoz hasonlatossá.

A tér közepét egy négyzet alaprajzú doboz foglalja el (tér a térben), amelynek oldalfalait és belsejébe vezető folyosóit hosszúkásan nyújtott, organikus hatású formavégtelen hálózza be. Az építményben két terem nyílik egymásba, amelyekben videóvetítés fogadja a látogatót. Az egyik szobában a végtelenbe nyíló csőben utazó videókamera képe látható, amely előrevetíti a hamarosan bekövetkező, harmadik emeleti szédületet. A másik teremben viszont a tér zártságát érzékeltető képernyővédő-program felnagyított, mozgó képe jelenik meg, egy faltól falig ütköző agytekervény formájában.

A következő szintre térbeli művek kerültek: a mintás pvc-vel borított csővázkokkák, téglatestek és alagút, valamint a többszáz méter hosszú pvc-cső (*Pneumatikus tárgy*), megannyi téralakító, a dizájn irányba mutató elegáns tárgy. A Kogler által egyik újabban használt minta a plasztikus hatású kapszula, amely itt csőszerűen megnyújtott formában, kilenc méter hosszú „képtárgyként” is megjelenik a falra függesztve.

A Kunsthaus harmadik emeletén talán eddigi leghatásosabb művét valósította meg Peter Kogler. A betonfalakra 12 videóprojektor segítségével egy minden falfelületet beborító számítógépes animációt vetít. Az egymásba fűződő oszlop/rácsrendszer egy program alapján, Franz Pomassl zenei koncepciójával összehangolva (computerrel generált zenei effektek) lassan mozogni, és egyben forogni kezd. A minta meglágyul és eltorzul, míg a forgás a szédülésig felgyorsul, és látszólag egy elmosódó olajfoltta oldódik fel. A néző teljesen a minta-forgás-zaj hatása alá kerül, amikor a pörgés hirtelen leáll, a minta kimerevedik, majd néhány másodpernyi szünet után újraindul a program. A virtuális világ részévé válunk, a fal látszólag megelevenedik, és fizikailag is valóságosnak éljük meg a vetített világot.

Peter Kogler

Videóvetítés 3, 2000, Kunsthaus Bregenz
fotó: KUB/Markus Tretter

